

**Изјава 2/2019 за употребата на лични податоци во текот на
на политичките кампањи**

Усвоена на 13 март 2019 година

Европскиот одбор за заштита на податоци ја усвои следната изјава:

Соработувањето со гласачите е својствено за демократскиот процес. Тоа ја овозможува подготовката на политичките програми, им помага на граѓаните да влијаат на политиката и на развојот на кампањите во согласност со очекувањата на граѓаните.

Политичките партии, политичките коалиции и кандидати сè повеќе се потпираат на лични податоци и софистицирани техники на профилирање за следење и целно насочување на гласачите и водачите на јавното мислење. Во практика, поединците добиваат високо персонализирани пораки и информации, особено на платформи на социјалните медиуми, врз основа на лични интереси, навики на живеење и вредности.

Во голема мера се употребуваат алатки за предвидување со кои се класифицираат или профилираат личните особини, карактеристики, расположение и други точки на влијание на луѓето, дозволувајќи да бидат направени претпоставки за длабоко лични карактеристики, вклучувајќи политички ставови и други посебни категории на податоци. Проширувањето на таквите техники за обработка на лични податоци во политички цели претставува сериозен ризик, не само за правата на приватност и за заштита на личните податоци, туку и за довербата во интегритетот на демократскиот процес. Откривањето на случајот со Кембриџ Аналитика покажува како потенцијалното прекршување на правото на заштита на личните податоци може да влијае на другите основни права, како што се слободата на изразувањето и слободата на мислење и можноста за слободно размислување без манипулација.

Европскиот одбор за заштита на податоците (ЕОЗП) забележува дека, покрај политичките партии и кандидати, неколку други учесници можат да бидат вклучени во обработката на лични податоци за политички цели: платформи за социјални медиуми, групи на интереси, брокери за податоци, аналитички компании, рекламни мрежи. Овие учесници можат да играат важна улога во изборниот процес и нивната усогласеност е предмет на надзор од независни органи за заштита на личните податоци.

Во пресрет на изборите во Европскиот парламент и другите избори во ЕУ закажани за 2019 година, ЕОЗП сака да нагласи неколку клучни точки кои треба да се почитуваат кога политичките партии обработуваат лични податоци во текот на изборните активности:

1. Личните податоци кои ги откриваат политичките мислења е посебна категорија на податоци во рамките на Општата регулатива за заштита на личните податоци (ОРЗЛП). Како општо начело, обработката на таквите лични податоци е забранета и подлежи на голем број на тесно толкувани услови, како што се јасна, конкретна, целосно информирана и слободно дадена согласност на лицата.¹
2. Личните податоци кои се објавени јавно или на друг начин се споделуваат од страна на поединечни гласачи, дури и ако тоа не се податоци кои ги откриваат политичките мислења, се сè уште предмет на правото на ЕУ за заштита на личните податоци и се заштитени со него. Како пример, користењето на лични податоци собрани преку социјалните медиуми не може да се преземе без да се почитуваат обврските во врска со транспарентноста, спецификација на целта и законитоста.
3. Дури и кога обработката е законска, организациите треба да ги почитуваат своите други должности во согласност со ОРЗЛП, вклучувајќи ја и обврската да бидат транспарентни и да обезбедат доволно информации за лицата кои се анализираат и чии лични податоци се обработуваат, без разлика дали личните податоци се добиени директно или индиректно. Политичките партии и кандидати мора да бидат подготвени да покажат како ги почитуваат принципите за заштита на личните податоци, особено принципите на законитост, праведност и транспарентност.
4. Ограничено е целосното автоматизирано донесување на одлуки, вклучувајќи профилирање, кога одлуката законски или слично значително влијае врз лицето кое е предмет на таа одлука. Профилирањето поврзано со целно насочени кампањски пораки може во одредени околности да предизвика „слично значајни ефекти“ и во принцип ќе биде законско само со важечка јасна согласност на субјектот на лични податоци.²
5. Во случај на целно насочување, треба да им се обезбедат на гласачите соодветни информации кои објаснуваат зошто добиваат одредена порака, кој е одговорен за тоа и

¹ Види член 9 од ОРЗЛП. Еден пример е оној на лични податоци кои очигледно се објавени јавно од субјектот на лични податоци, кои, како и другите исклучоци на посебните категории на лични податоци, треба тесно да се толкуваат, бидејќи не може да се користат за легитимирање на изведени податоци.

² ЕОЗП претходно објасни дека правниот ефект генериран со автоматизирано донесување на одлуки може да вклучува влијаење на гласањето на лицата при избори.

како тие можат да ги остварат своите права како субјекти на личните податоци. Покрај тоа, Одборот забележува дека, според законот на некои земји членки, постои барање за транспарентност во однос на исплатите за политичко рекламирање.

ЕОЗП ги упатува политичките партии и другите засегнати страни на практичните насоки и препораки издадени од неколку органи за заштита на лични податоци во врска со користењето на личните податоци за време на изборите.³ Исто така, го поздравува пакетот на мерки претставени од Европската комисија во септември 2018 година,⁴ и заклучоците на Советот и на земјите членки за обезбедување на слободни и праведни европски избори.⁵

Членовите на ЕОЗП исто така работат заедно со други релевантни надлежни органи⁶ за да обезбедат доследно толкување и усогласеност со важечките закони, вклучувајќи ја и ОРЗЛП, за заштита на довербата во безбедноста и интегритетот на изборите за Европскиот парламент и други избори во ЕУ закажани за 2019 година и пошироко.

Усогласеноста со правилата за заштита на личните податоци, вклучително и во контекст на изборните активности и политичките кампањи, е од суштинско значење за заштита на демократијата. Исто така, тоа е средство за зачувување на довербата и увереноста на граѓаните и интегритетот на изборите. Пред претстојните изборни рокови, органите за заштита на личните податоци се обврзани да следат а, доколку е потребно, да спроведуваат примена на принципите за заштита на личните податоци во контекст на изборите и политичките кампањи, како што се транспарентност, ограничување на намената, пропорционалност и безбедност, како и остварување на правата на субјектите на личните податоци. Органите за

³ Види прилог I.

⁴ Особено Упатството за примена на правото на ЕУ за заштита на личните податоци и Препораката за мрежите за изборна соработка, онлајн транспарентност, заштита од инциденти на кибер-безбедност и кампањи за борба против дезинформација: https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/soteu2018-cybersecurity-elections-recommendation-5949_en.pdf.

⁵ <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-6573-2019-REV-1/en/pdf>.

⁶ На пример, во рамките на европските мрежи за избори како што е понатаму опишано во „изборниот пакет“ на Комисијата, (види ја особено Препораката за мрежите за изборна соработка наведени во фуснота 4 погоре и предлогот на Комисијата за регулирање на Европскиот парламент и на Советот за изменување на Регулативата (ЕУ, Еуратом) бр. 1141/2014 во врска со постапката за верификација поврзана со прекршоците на правилата за заштита на личните податоци во контекст на изборите во Европскиот парламент).

заштита на личните податоци целосно ќе ги искористат нивните овластувања, како што е предвидено во ОРЗЛП и ќе обезбедат соработка и доследност во нивните акции во рамките на ЕОЗП.

За Европскиот одбор за заштита на податоци

Претседателот

(Андреа Јелинек)